

ESTI HIREK

Szerkesztőség:

 VIII. ker., Röck Szilárd-utca 4. szám.
 Telefon: József 43, 53, 63, 23-84.

EGYES SZÁM ÁRA 40 FILLÉR
Kiadóhivatal:

 VIII. kerület, József-körút 5. szám.
 Telefon: József 43, 53, 63, 23-84.

Hirdetmény!

A „Reggeli Hírek“ és a „Budapesti Köz-
löny“ folyó évi aug. 20-án megjelent számai-
ban ki lett hirdetve a Statárium.

Tudomásul hozatik, hogy ezen hirdetmény
semmis és érvénytelen,

minthogy senki másnak, mint a román csapa-
tok parancsnokságának nincs joga ilyen hir-
detményeket közzétenni a megszállási idő alatt.

Budapest, 1919 augusztus 21.

Mardaescu tábornok (s. k.) **Diamandi** miniszter (s. k.)
az erdélyi csapatok léptancsnoka. a román kormány meghatalmazottja.

A miniszterelnök a helyzetről.

Friedrich István miniszterelnök ma délelőtt
fogadta az *Esti Hírek* munkatársát, aki elől a
bécsi lapokban elterjedt válsághírekről és álta-
lában a kormány helyzetéről a következő nyil-
latkozatot tette:

— Arra a kérdésre, vajjon van-e válság,
csak azt felelhetem, hogy válság csak azok szem-
meiben van, akik állandóan válságot óhajtanak.
Nincs másról szó, mint az ország ügyeit a vá-
lasztások megejtéséig vezetni; hiszen, szeptem-
ber 20-ig csak türelemmel lehetnek még azok
a politikus urak, akik most mindenáron a sa-
ját receptjük szerint akarják megmenteni az or-
szágot, mert akkor dönteni fog a nemzet. Lesz
parlamentari többség, lesz parlamenti többségre
támaszkodó kormány. Azt a kormányt, amely a
legáltalánosabb választójog alapján elrendelt vá-
lasztás útján fog létrejönni, minden külföldi ál-
lam el fogja ismerni, mert ez esetben az el nem
ismerés abszurdum volna. Semmi értelme sincs
annak, hogy egyes politikus urak állandóan az
ittlévő entente tisztákat igyekeznek különböző
irányban befolyásolni, mert ezáltal az amúgy is
kaotikus állapotokat még súlyosabbakká teszik.
Nincs válság, csak türelmetlenség. Elfelejtik azt,
ami még három héttel ezelőtt volt. És most azok
urak, akik hónapokon át megelégedtek azzal,
hogy külföldön „tárgyallak“, most itt Budapes-
ten, — ahol abszolúte rend és csend van — nagy
rehabilitációjuk folytatják politikai intrikájukat.
Ha ezt az általános tülekedést és bombaelhelye-
zést válságnak nevezzük, akkor válság lesz egész
a választásokig, mert megjegyzem, hogy még a

választások sürgős elrendelése sem nyerte meg
ezeknek az uraknak a tetszését, pedig ha van
még egy sürgős kérdés, akkor az a választások
kérdése. Mindenekelőtt választani kell. A nem-
zet fogja megválasztani politikusaikat és meg va-
gyok győződve, hogy a múlt nagy korifeusai —
legnagyobb részről — nem fognak mandátumot
kapni.

— Hogy az antant most elismeri-e a kor-
mányt, vagy sem, az nem a legsürgősebb kér-
dés. Nem lesz katasztrófa, ha szeptember
20-ig a különben nagyon kívánatos elismerés
késni fog. Akármilyen kabinet alakulna, az in-
trikának sohasem volna vége; mindezeknek
csak a választás vehet véget.

— A kormányzó személyére vonatkozólag
semmiféle nyugtalanság nem lehet. A magyar
földműves nép annyira ragaszkodik a kor-
mányzó személyéhez, hogy arról szó sem lehet,
hogy ő a választások megejtése előtt vissza-
vonuljon. A kormányzó a választások megtör-
téntekor le fog mondani, vissza fog vonulni és
a nemzetgyűlés összeülése után már nem fog
funkcionálni, az államforma tekintetében pedig
a nemzetgyűlés összeülése után egy külön ple-
biszcitum fog dönteni. Akik olyan ostoba rém-
híreket terjesztenek, hogy Szent István-napján
a kormányzót meg akartuk volna koronázni, a
leghazafiatlanabb aknamunkát végzik. Ez nem
egyéb kigondolt, rosszakaratu hazugságnál. A
kormányzó minden személyes érdek kizárásá-
val, tisztán hazafias kötelességének vélt elegendi
tenni, amikor az ország megmentésében mel-
lénk áll. Ugy látszik, vannak olyan elvakult

és pártérdekeket szolgáló politikusok, akik még
ezt a becsületes igazságot is szeretnék kifor-
gatni.

— A béketárgyalásokról most még nincs
szó, hiszen a kormány elismeréséig csak a béke-
tárgyalások szempontjából volna fontos. Azon-
ban nem fogunk elkésni a béketárgyalásokról
akkor sem, ha majd az új kormány a nemzet-
gyűlés összeülése után fog majd a béketárgya-
lásokra meghívni; addig még meg lehetünk
béketárgyalások nélkül is.

— Hogy a megszálló román hadsereg a
kormányt bármily tekintetben nehézségeket
okozna, az sem áll, mert az ittlévő román ka-
tonai parancsnokságok a legnagyobb jóakarát-
tal támogatják a kormány intézkedéseit. A meg-
szálló hadsereg parancsnokai a legkorrektebbül
viselkednek és noha bizonyos politikai körök
szívesen látnák, ha a politikába is beleavatko-
znának, ez nem történik, és e tekintetben is a
legkorrektebb magatartást tanúsítják. Ezzel en-
jelentéses értelmi hírek terjesztése csak akna-
munka lehet.

— Hogy a magyar hatóságok még nem
funkcionálnak mindenütt teljesen kifogástalanul
— azt magam is elismerem, de még senki sem
felejtette el azt sem, hogy mi egy teljesen szét-
züllött országot vettünk át, egy teljesen dezor-
ganizált hatósági szervezettel. Az alatt a rövid
idő alatt, a mióta kormányon vagyunk, csodá-
kat e téren nem tehetünk. A helyzet napról-
napra javul.

— Tudom, hogy nagy élelmezési nehézségek
vannak, de ez nem is lehet másként. A bolyszeviki
uralom semmiféle készleteket nem hagyott hátra,
kormányraajulásunkkor bekövetkeztek a forgalmi
zavarok és egyéb nehézségek, úgy, hogy bármily
szomorú a helyzet, még e tekintetben is néhány
napig türelemmel kell lennünk. Hogy ezt a szo-
morú helyzetet is egyes politikai érdekesoportok
ki akarják használni, ez csak természetes, hiszen
Magyarországon vagyunk!

— A fehér terrortól elterjedt hírek tulzo-
tak. Szomorúan kell elismernem, hogy különö-
sen a Dunántúl több helyen a néplélet kegyet-
lenül végzett a bolyszeviki rémuralom expónen-
seivel. Én a fehér terrort a leghatározottabban
elítélem és minden erőmmel azon vagyok, hogy
ez beszűntetésiessék. Voltak e tekintetben szomorú
esetek, de ezek hála Istennek megszűntek és a
szomorú átmeneten túl vagyunk. Hogy Buda-
pesten e fehér terror nem üthette fel fejét, az
igenis a kormány letagadhatatlan érdeme, mert
ha a rendőrségnél és egyes fogházakban történ-
tek is kisebb erőszakoskodások, mégsem lehet
beszélni Budapesten fehér terrortól. A kormány
semmi szín alatt ezt nem tűri, minden eszközzel
le fogja törni, azon az állásponton marad rendit-

letellenül, hogy minden bünyös csak az illetékes bíróság előtt felel.

— A zsidóüldözés szándéka sem találta a kormányt készülfenül és a hatalom átvételekor az első intézkedések odairányultak, hogy minden üldözést még csirájában elfojtsa. A kormány már számtalanszor hangsúlyozta, hogy a felekezeti gyűlölködést eltiltja és ezeket a legnagyobb szigorral el fogja nyomni. Ne felejtse el, hogy törvényes alapon vagyunk, törvényeink érvényben vannak, mindenki, a ki felekezeti elleni igazságtételt követ el, vád alá helyeztetik. Hogy a külföldi sajtó véres pogromról és véres fehér terrortól hasábot ír, az csakis „jó magyar” barátainknak tulajdonítható, de nem annak, mintha ezek tényleg dühöngőnének.

— Hogy miért állanak a magyar politikusok az antant-bizottságok és az antant-tisztek szobái előtt sorban, arra csak azt válaszolhatom, hogy a legutóbbi napokban egészen új helyzet alakult ki Magyarországon. A szakemberek, a polgárok és a munkások panaszaikkal egyenesen a kormányhoz fordulnak. Az ugynevezett politikusi uraknak azonban egy nagy része nem a kormánynál helyezi el bölcs tanácsait, hanem az antant-misszióknál helyezi el értéktelen rakéták alakjában.

A forró — kihül.

A világháborút mégsem váltja föl világháború, ahogy a felforgató és romboló erők remélték. Ezt a szörnyű csapást — úgy látszik — elkerülheti most az emberiség. S a véres epilógus az öt évig eltartott tragédia után ezúttal elmarad.

Csak az emléke nem válhat semmivé a fenyegető veszedelemnek. Államok és népek közös érdeke, komoly feladata, hogy együtt vonják le abból a mindannyiunk által megszivlelendő tanulságokat.

Hasonló utóférdalmakat és rázkódtatásokat a nagy háborúk más évszázadokban is váltottak ki az elégtelen tömegekből. I. Napoleon vérengző korszaka után a bécsi kongresszus a lenyűgözés politikájával próbálta a világ egyensúlyát helyreállítani, de nem sikerült: a XIX. század első felét a forradalmi szellem szaturálta. Az elnyomott lelkekben a nemzeti géniusz tüze lángolt s e tűz folytonosan kilobbanásai vezették be az 1830-iki és 1848-iki világrevolúciót.

A krími háború, s a párisi kongresszus, a forrongó kelet problémáival foglalkozott, de a megoldásban félmunkát sem tudott végezni. Nagy eredménynek fogta föl Oroszország katonai megnyomorítását, de értetlenül hagyta a lengyel és a magyar kérdést, sőt a török imperium alá vetett balkáni népekkel sem törődött sokat. Legszebb sikere az volt, hogy a hadijogot szabályozta s a nemzetközi jogba beiktatta a genfi konvenciót. A szenvedő népek azonban nem érthették be ennyivel. Kitért előbb az olasz, majd a lengyel forradalom; Magyarországon is hasonló készült, de itt elejét vette ennek az I. Ferenc József és Deák Ferenc kiegyezési műve. Annál intenzívebbé lett a forradalmi irányzat a Balkán népeiben s északon az orosz birodalom néprétegeiben.

A keleti revolúció a múlt század 70-es éveinek derekán érte el tetőfokát, az orosz-török háború alatt. De sem a sanstefanói fegyverszünet, sem a berlini kongresszuson teremített békeállapot nem hozta meg a Kelet nyugalalmát. A népek nacionalista jelszóval tovább forrongtak, a lapangó orosz revolúció szocialista szellemmel fegyverezte föl magát, közben egyre aktuálisabban élesedett ki az ellentét a központi és nyugati hatalmak imperializmusa közt. Így robbant ki a borzalmas világháború.

Mintha egy cirkulus vicíozus örvényében zavargott volna az egész emberiség. Egyfelől a közállapotokkal való elégtelenség lázította a népeket. Másfelől a fegyveres erőhatalom lépett föl, hogy katonai instrumentummal erőszakolja ki azt a változást, mellyel végre helyre legyen állítható a nyugalom, a rend és békeség az emberek közt. De a háború erőfeszítéseinek mindenütt az a végzetes következménye, hogy az erővesztés megvongíti a kormányhatalmat; a centripetalis erők a természetes válsága alkalmat és módot ad a centrifugális erőknek mindenféle kiruccanásokra, a mit az agitáció mindenütt siet fölhasználni a maga céljaihoz. Ez a közizgalom táplálta Oroszországban a bolsevista irányt, ugyanez szította azt nálunk s Németország egyes részeiben, de itt is, ott is kudarcra semmisül meg és saját bűneinek súlyos sietteti az összeomlást az egész vonalon.

Himnünk lehet ezért, hogy ez idő szerinti a világválság nyugvópontjához közeledünk. Az emberiség ki van merülve, s a nyugvást, békeséget, a termelő munkát, normális forgalmat és a kulturális élet harmóniáit áhítja.

A hivatásos izgatókban kába reménységnek bizonyult az, hogy az elégtelen elemek terrorja képes lesz forradalmossá tenni Európát, s a világháborúra világrevolúció következik. A nagy garral bejelentett nemzetközi sztrájk nem volt egyéb mondva csinált tüntetési kísérletnél, mely magától megszűnt, mert nincs meg hozzá a tömegek készsége: senki sem hajlandó többé kockára vetni s esetleg elveszteni azt a kevesét, ami a háború viszontagságai után neki még megmaradt. Ami forrongott, lehülöben van, s ami forrott, kihült.

Lassankint helyreáll a normális közállapot mindenütt. S ebben a forradalmi Oroszország sem kivétel immár. A bolsevizmus az elbukás szélén áll. A néptömeg végképp kiábrándult belőle, mert belefáradt a csalódásokba és szenvedésekbe, amiket a tanácsrendszer mért reá. Lenin rendszere szédelésnek bizonyult, s összeomlása csak napok kérdése. Moszkvából már kitakarodott, a térből egyre veszít, erői és segélyforrásai kiapadtak, — az utolsó halálos dőfést majd az új offenzíva adja meg neki, mely ellene most indul meg.

Remélhetjük tehát, hogy nemcsak az óhajlott béke lesz meg, hanem valóban nyugodt évek is következnek ránk. S végre lélekzethez juthat szegény nemzetünk, rendezheti gondolatait, hozzáigazodhat az új viszonyokhoz, s hozzákezdhet az intenzív munkához, a termeléshez, s a szorgalom gyümölcseiben való csöndes örömeik élvezetéhez... Erőteljes munka ad az életnek tartalmat és célt, s a vele járó apró örömeik teszitek becsessé a legnehezebb életet is.

Nyilvános tárgyalás a román hadbírószágon.

A román hadbírószágon a budapesti tépáncsnokság épületének II. emeleti helyiségében folyó hó 22-én és 23-án nyilvános tárgyalást tart.

A tárgyalás időpontja 9--12-ig és 16--18 óra 30 percig.

A hadbírószágon tagjai:

Pirici Teodor ezredes, elnök;

Balanescu Petru őrnagy;

Lungu Joan őrnagy;

Holincanu Romulus százados;

Stoica Titus százados.

Királyi biztosok:

Jorgulescu Spiridon százados;

Niculescu Alexandru százados.

Hadbírószágon jegyzők:

Dedu Alexandru főhadnagy;

Isianovici Eugén főhadnagy.

Rendület felváltán

Barbu s. k.

hadbírószágon s. jegyző.

A német birodalmi elnök eskütétele.

Weimar, aug. 21.

A birodalmi elnök eskütétele nagy ünnepséggel ment végbe. A nemzetgyűlés épülete körül roppan nagy tömeg helyezkedett el és diszszázadot állított föl. Az elnök automobilia délután öt órakor érkezett a nemzetgyűlés épületéhez. Az elnököt a nemzetgyűlés alelnökei és jegyzői fogadták, akik bevezették előcsarnokba várakozó Fehrenbach elnökhöz. Az üléstermet virággal díszítették föl. Fehrenbach elnök az ülésterem közepére, az elnöki emelvényhez vezette a birodalom elnökét. A nemzetgyűlés tagjai német nemzeti párt és a független szociáldemokrata párt tagjainak kivételével valamennyien jelen voltak. A nemzetgyűlés elnöke átadta a birodalom elnökének az esküvonal szövegét, amelyet Ebert elnök harsány hangon olvasott föl. Az esküvonal Fehrenbach elnök üdvözölte Ebert birodalmi elnököt a német nemzet nevében és azt a meggyőződését fejezte ki, hogy teljesíteni fogja a hozzá fűződő kötelességeket. Reméli, hogy a birodalom elnöke, a német nép gyermeke, mindenkor hűséges barátja lesz dolgozó népnek és oltalmazója a hazának. Kívánja, hogy az elnöknek sikerüljön a német népet visszahozni a rend és a munka korszakába és hogy tudja mutatni azt az utat, amely a biztos boldogsághoz vezet a birodalmat.

Ebert elnök ezt felelte a beszédre: Én az államot megirtom, sőt elmélyíteni és megoltalmazni akarom. Alkotmányunk lényege elsősorban a szabadság legyen, népünk minden egyes tagjának szabadsága. Mindig én leszek az első, amidőn számot kell adni és tanúságot tenni a német nép életének új vezető elvéről: a szabadságról és jogról.

A nemzetgyűlés nagy tetszéssel hallgatta végig a birodalom elnökének beszédét. Végül Fehrenbach elnök mondta el záróbeszédét.

Táviratok.

Clemenceau Saint-Germainban.

Saint-Germain, aug. 22. Clemenceau miniszterelnök szabadságáról visszatért és este félötön délután a legfőbb tanács ülésén elbeszélte. A legfőbb tanács a felsősziléziai sztrájkkal, az orosz- és magyarországi helyzettel és a német-osztrák ellenjavaslatokra adandó válaszal foglalkozott.

Miért késik a békekötés?

Newyork, aug. 21. (Szikratávirat.) Az újságok párisi tudósítói jelentik, hogy az Ausztria és Bulgáriával és Törökországgal való békekötés

Amikor Amerika magatartásával okolták meg, s hogy Anglia és Franciaország előbb megvárják, hogy Amerika a német békeszerződést és a népszöveget tervezetét is ratifikálja-e. (M. T. T.)

A német és lengyel delegáció tanácskozása.

Berlin, aug. 21. A külügyi hivatalban ma délelőtt újabb tanácskozás volt a német kormány képviselői és a lengyel delegáció tagjai között az antant katonai missziójának jelenlétében. A tanácskozást Müller külügyminiszter vezette.

Ausztria a hadifoglyok hazabocsátásáért

Bécs, aug. 22. Az államtanács elhatározta, hogy a német-osztrák delegáció útján megkéri a szövetségesek legfőbb tanácsát, rendelje el a hadifoglyok hazabocsátását, amit az olasz kormány már el is rendelt.

Cseh szén Ausztriának.

Páris, aug. 21. (Havas-ügynökség.) A Matin szerint a cseh-szlovák köztársaság kötelezte magát arra, hogy Ausztriának a szükséges szénét szállítja. Az Orient-Express-vonat tegnap este megkezdte szolgálatát és ugyanúgy közlekedik mint eddig.

A pestmegyei véres ellenforradalom.

A du... és Kalocsai Kivégzések.

Hosszu idő fog eltelni, mielőtt az országban nyilvánosságra jutna az ellenforradalom tömegmészárlás, melytől a városi lakosok rendeztek szerle... a városban, a vidéken is... a halálra ítélt embereket... a földön... a fehér ellenforradalom résztvevői a vörösökkel szemben ekkor semmiféle vérengzést és kegyetlenséget nem követtek el, sem a vörös katonákat, sem a direktórium tagokat sehol nem bántották, — csak egy helyen, Kalocsán, lőtték agyon a munkástanács elnökét, aki oly kegyetlenül sanyargatta volt a népet, hogy az ellenforradalom alkalmával a felbőszített nép röviden végzett kinzójával.

Az ellenforradalom a demarkációs vonalon túlvól június hó 20-án indult meg. Ezen a napon kora reggel lovasküldönc jelent meg Érsekcsanak községben, aki a demarkációs vonalon túl fekvő szomszédos Bajaszentistvánon összegyűlt ellenforradalmárok vezetőjétől levelet hozott Bieber Lajos községi jegyzőnek, kit arra hívtak föl az ellenforradalmárok, jelentse, hány vörös katoná van a községben. A lovasküldöncöt a vörös katonák utközből elfogták, s mikor megállították nála a jegyzőhöz címzett levelet, behohantak a jegyzőhöz, kirángatták gyűléstől, leoldozták az udvaron kifeszített ruháztató kötelet és az ártatlan embert a község előtti fára rögtön föl akarták akasztani. Csak a hirtelen összesereglett nép és Dumtsa József volt községi bíró erélyes, hátor föllépése mentette meg a jegyző életét.

Két nap mulva megkezdődött a vörösök ellen az általános felkelés. A falusi nép nemzetiszocialista zászlók alatt gyülekezve, minden községben visszaállította a régi községi elöljáróságokat, s a direktórium tagokat simán elbocsátották állásukból. Az összesereglett nép, mely egyben hiányosan volt felfegyverezve, megindult Budapest felé. Mindez minden vérengzés nélkül történt meg. Hartán, Apostagon, Kunszentmiklóson, Akasztón, Szabadszálláson, Solton, Dunagyháza, Tasson, Dunavecson mindenütt ugyanaz történt. Sem a vörös katonák, sem a vörös katonáknak nem esett sehol bántódása, egyszerűen felfegyverezték őket. A Dunaszentbenedek és Géderlak községben lévő ágyukat a vörös tüzek minden ellenkezés nélkül átadták a fehérnek, kik azt Dunapataj határában felállították.

Az ellenforradalom letörésére Szamuely Tibor személyes vezetésével nagy apparátussal jöttek a terroristák. Autókra szerelt gépfegyverekkel, ágyúkkal, kézigranátókkal rohantak számban teherautón községről községre. Mintán az ellenforradalomnak nem volt katonai vezetése, igen könnyen és gyorsan foglalták el egymásután a falukat, és Szamuely utasítása alapján minden községben csak úgy találomra kiválasztva, 3—4 embert felakasztottak. Az ellen-

forradalmi felkelés vezetői már mind elmenekültek, így többnyire teljesen ártatlan embereket ért a halálos ítélet. Dunavecson Szamuely Tibor telefonon felhívta Solt község házát, hol a telefontól Jászfalussy Dezső községi jegyző jelentkezett. A jegyző érdeklődésére, ki beszél, Szamuely azt felelte, hogy a dunavecsei járásbíró van a telefontól, s így bizalmas beszélgetéssel lépreccsalva a szerencsétlen jegyzőt, biztatta, csak maradjon helyén, míg fehér csapatok jönnek segítségükre. Alig egy óra múlva Szamuely a terroristák egy csoportjával Solton termett és Jászfalussy Dezső jegyzőt, továbbá még három gazdaembert és egy fiatal legényt tíz perc múlva megérkezése után a község ház előtti fára felakasztatott. A fiatal legény védekezett, a terroristák nem bírtak vele, s csak úgy tudták a fa alá cipelni, hogy egyik terrorista előbb a szájába lőtt. A holttesteket 24 óráig a fákon hagyták.

A terroristák egy része visszamaradt a községben rabolni, hadisarcot beszédni, másik része Dunapatajra sietett. Dunapataj határában azonban rendes harcba kellett volna bocsátkozni a fehérekkel. A terroristák ezt nem tették, erdőszélen és árkokban bujtak el és egy-egy lövést leadva, várták, míg elfogy a fehérek municiója. Az ellenforradalmárok azon reményben, hogy Szegedről municiópótlást kapnak, ellőtték készletüket, közben a vörös hóhérok erősítést is kaptak, úgy hogy 24 óra múlva már bevonulhattak Dunapatajra.

A Dunapatajra elkövetett rémségeket és tömeggyilkosságokat részletesen és pontosan leírni majd csak akkor lehet, ha annak minden adatát egy külön vizsgálóbizottság megállapítja. Dunapatajra minden háznak van halottja. A terroristák mint dühödt és eszeveszett fenevadak rohantak végig az utcákon, s a kit az utcán találtak, lelőtték. Egy fiatal cipészegédet, ki előtte való nap jött menyasszonyát meglátogatni, éppen a kapuban találták, megragadták és folyton ütlegelve, pofozva, a paplak elé kísérték és fölakasztották. Szóhoz sem juthatott. Teljesen ártatlan volt mindenféle ellenforradalomban. Egy Felvidékről való pénzügyőri szemlést, ki feleségeért és két gyermekeért ment le Dunapatajra, az udvarból elhurcolták és fölakasztották. Huszonhárom embert akasztottak föl, fiatal legényeket és öreg embereket vegyesen, minden ítélet és kihallgatás nélkül. A ki csak utjukba került, megfogták, vitték a paplak elé, s ott egymás után akasztották föl a szerencsétleneket. A községben két cséplőgépész lakott, mindkettő családos munkásember, egyiknek több gyermeke volt, ezeket elhurcolták lakásukról, az utcán kicsavarták a kezüket, lábukat, az ordító és jajgató embereket a fák alá dobták és az ő jajgató ordításuk közben húzták föl a fára a többi szerencsétlen áldozatokat. Az akasztást oly módon végezték, a miyenre még aligha volt példa a kivégzések történetében. Készakarva-e, vagy tudatlanságból, oly rosszul hurcolták meg a kötelet, hogy egyik-másik test félóránig rángatózott, dobálta magát és vonaglott a kötélben.

Közben a pribékek egymásután hurcolták a paplak elé az áldozatokat, csupa ártatlan és szegény embert, mert a gazdaemberek, kik az ellenforradalomban részt vettek, — kocsival, s lovaikkal, mielőtt a vörösök bevonultak volna, — elhajtottak, s át is mentek a demarkációs vonalon túl Szegedre. A felakasztott embereket, mikor még a fán lógtak, haldoklás közben is

verték, pofozták és pipát, galyakat és más tárgyakat dugtak a halotti emberek szájába és kezébe.

A terroristák másik csoportja házakba rohant be, a hol érték, a lovak és tehenek mellett az istállóban lőtték le az embereket és fiatal legényeket. Egy 60 éves öreg süket emberhez behohant két terrorista s ráordítottak, hogy adja elő a fegyverét. Az öreg nem hallotta, nem is értette, mit akarnak, kezét mellére téve, akart felelni. Kezét és mellét keresztül lőtték. Nem halt meg rögtön, még hetekig kinlódott összeroncsozott kézzel és állott mellet. Hogy hány embert lőttek agyon, nem állapítható meg, mert a haláleseteket nem anyakönyvezték. Négy óra hosszáig tartott a rémséges gyilkolás, az utcákon mindenütt holttestek heverték, vér szivárgott az árkokba, s Dunapatajra legendákat beszélnek egy asszonyról, ki mikor férjét az udvarból elhurcolták, vióna szaladt, s mikor a terroristák a paplak előtt, hogy hamarabb készen legyenek vele, felakasztás helyett agyonlőtték, férjét a földről két kezével felkapta, átnyalábolta, s hazáig szaladt a haldokló emberrel.

Az asszonyokat és leányokat kiállították az udvarra és mellükön szényitva a ruhát, mezeten testükre tették a fegyvercsövet és így szólították fel annak a megmondására, hol vannak a férfiak? Az asszonyokat nem gyilkolták el, de legyilkolással fenyegették meg őket és elvették házukból mindent, az összes butorokat, ruhákat, ágyneműket, teheneket, baromfit, lisztet, fát, edényeket s csak a puszta falakat hagyták meg. Mintegy 130 ember menekült el Dunapatajról, ezek házaát teljesen kirabolták, földjeiket és vagyonaikat pedig állami tulajdonnak jelentették ki. — Így csináltak kommunizmust.

Dunapatajra egy Bencze nevű állami tisztviselő volt a direktórium elnöke, — ő és egy Farkas nevű kántortanító, ki politikai megbízott is volt, szintén bünösök a vérengzés előidézésében. Fogva vannak.

Dunapatajra Kalocsára rohantak a vérszomjas fenevadak. Itt 21 embert akasztottak fel az érseki szeminárium előtti lombos fákra, többek közt egy tanítót, egy gazdag kereskedőt, Gallina Károly érseki uradalmi tisztartót és más sok ártatlan embert. Gallina tisztartó alatt kétszer szakadt el a kötél, s őt mint a többieket is az akasztás előtt köpdözték, verték, pofozták, rugdosták. Az akasztások ugyanolyan barbár módra történtek, mint Dunapatajra, az áldozatok igen sokat szenvedtek és nehezen haltak meg. Mikor a halálra ítéltet a fához vezették, azt mondták nekik, most már elmehetnek, szabadok lesznek, s mikor azok fellelékezve 30—40 lépésre távoztak, utánuk szaladtak és újból az akasztófa alá hurcolták őket és ekkor végezték ki. Közben a terroristák gunyosan röhögtek és élcelődtek a szerencsétlen emberek fölött.

A holttesteket másnap délelőtti tízenegy óráig a fákon hagyták. — Kalocsán mintegy kétszáz embert tartóztattak le és a lakosságra öt millió korona hadisarcot róttak ki. A városban hetekig dermedt rémület alatt éltek az emberek, mert Szamuely távozása után is ottmaradt a vérszomjas fenevadak. A város Braun Sándor vasmunkás parancsnoksága alá került, ki öt millió koronát zsarolt ki a lakosságtól, ezt az összeget magával is vitte. Kivüle ott voltak még Köves politikai megbízott, Gross Sándor és Gábor Károly, a vérszomjas fenevadak tagjai, Sulyovszki Sándor járási főnök és Peczkay Karhatalmi parancsnok. Ezek és társaik nemcsak Kalocsára, hanem az összes környékbeli községekre nagy és súlyos hadisarcokat vetettek ki. Így például egy teljesen szegény kis községből, Géderlakról elhajtottak 50 darab szarvasmarhát, 30 sertést, 1000 darab baromfit, 2000 darab tojást és fizettettek a szegény néppel 50.000 korona készpénzt. Ezt a községet teljesen tönkretették a hadisarcokkal. A beszédett pénzekről, állatokról természetesen senkinek sem számoltak el.

Pestmegye egész déli részén rombolás, pusztítás, özvegyek, árnyak sirása és nyomora jelzi a kommunisták rémuralmát. A világtörténelemben alig van példa arra a vadúságra és kegyetlenségre, mellyel ezek az emberi fenevadok kormányozták.

Cserny József első részletes kihallgatása.

Dobsa Miklós zászlós meggyilkolásának részletei. — Cserny vallomása.

Cserny József, a terroristák hirhelt vezérének részletes kikérdezését ma délelőtt kezdte meg Vizi Gyula detektív-főfelügyelő. A modern haramia-vezér a legborzalmasabb gyilkosságok egész sorozatának vádjával terhelten állott a detektívek előtt, de nyugalmát nem tudta megőrizni sem a rémregényekbe illő bűntettek felsorolása, sem az a véres kép, mely a borzalmas gyilkosságok felsorolásánál eléje tárult: ugyanazzal a rideg nyugalommal vallotta be bűnös szereplését, a mellyel áldozatainak mellébe mártotta az övébe rejtett rohamkést.

A ma délelőtt megkezdett kikérdezés során elsőnek Dobsa Miklós zászlós meggyilkolásának ügye került sorra. Mint ismeretes, a 19 éves, csinos külsejű zászlós husvét vasárnapjának délutánján szüleiivel együtt sétálgatott a Belvárosban, a mikor egy vörös katona igazolásra szólította föl. A fiatal zászlós végigkutatva a zsebeit, de szerencsétlenségére igazolóírásait nem találta meg. Valahol elveszítette. A vörös katona nem csinált az esetből káoszt s miután figyelmeztette a zászlóst, hogy elveszett írásait igyekezzék pótolni, szabadon bocsájtotta.

A zászlós ezután folytatta szüleiivel a félbeszakított sétát s mikor a Hungária-szállóhoz ért, az egyik őrtálló borkabátos Lenin-fiúhoz fordult s felvilágosítást kért tőle, hogy elveszett igazolóírásai helyett hol szerezhetne újakat. A marcona Lenin-fiú felszólította a zászlóst, hogy kövesse őt a Hungária-szálló belsejébe, a zászlós szüleit pedig elküldötte. A szerencsétlen szülők ekkor látták utoljára szeretett fiukat. Mindenfelé kérdezősködtek utána, de csak annyit sikerült megállapítaniok, hogy a zászlóst a Lenin-fiúk eltették láb alól.

Ezt a szomorú ügyet vette elő elsőnek Vizi Gyula detektív-főfelügyelő s felszólította Cserny Józsefet, hogy mondja el, mit tud a fiatal zászlós meggyilkolásáról.

— A napra nem emlékszem már pontosan — kezdte Cserny — csak annyit tudok, hogy a főkapitányságról felszólított telefonon Schön Gábor elvtárs s azt mondta, hogy átküld hozzám egy fiatal embert, tegyen őt gajdeszbe. Nemsokára vörös örvök kíséretében meg is érkezett hozzám Dobsa Miklós zászlós. Az írásából megtudtam, hogy semmi különösebb bünt nem követelt el, csak nem tudta magát igazolni. Minthogy az ügy nem tartozott hozzám, a zászlóst öreinek kíséretében visszaküldtem a főkapitányságra. Csakhamar újra megszólalt a telefon. Schön Gábor hivatott a készülékhez s ingerült hangon kiáltott bele a kagylóba: „Nem megmondta, hogy tegyék azt a fiút a gajdeszbe?”

— Így került másodszer is előm Dobsa Miklós zászlós. Én kiadtam a parancsot az ott álló fiúknak: Vigyétek le!

— Alig fél óra múlva megjelent szobámban Groó Géza és Nyakas János, igazi nevén Nagy János és egyikük katonás formák között jelentette:

— A gyereket elküldtem!

— A jelentés meghallgatása után magam is lementem a pincébe, a hol a zászlóst vérében feküdvé találtam. A bordái be voltak zuzva, a két karja összetörve és kifecamítva, az alsó átkopcsa összezúzva, a melle pedig két lölt sebből vérzett. A holtteste éjszaka 4 órakor auóra rakták s kivitték a Margithidra, a honnan a Dóra-be dobták.

Ennyit mondott a szerencsétlen zászlós borzalmas legyilkolásáról a bolsevikok egyik legmegátalkodottabb s legkegyetlenebb hóhéra. Amit mondott, azt a legkisebb megfolytatás nélkül mondotta el, arcán az igazoltságának, a magabizalomnak legkisebb nyoma sem volt látható. Látszott rajta, hogy a mit elbeszél, az a legkisebb részletéig igaz s hogy Dobsa Miklós zászlós meggyilkolásában csak annyi része van, hogy Schön Gábor parancsát végrehajtotta.

— Mi történt a meggyilkolt zászlós ezüst cigarettatárcájával, órájával és pénztárcájával? — kérdezte a detektív-főfelügyelő a gyilkos haramiától. Cserny azonban a kérdésre nem tudott határozott választ adni, csak annyit jegyzett meg, hogy a nem

nagyon értékes holmikat bizonyosan azok tartották meg, a kik a zászlóst kivégezték.

Cserny József vallását ezután félbeszakították, hogy délután újabb bűncselekmények felderítéséhez kezdjenek.

Napihirek

— (Megindul a pécs—budapesti vasutforgalom.) Dombóváról jelentik, hogy ott ma várják Pécsről az első vonatot és minden intézkedés megtörtént arra nézve, hogy a napokban már meginduljon Pécs és Budapest között a vasutforgalom és ily módon lehetővé váljék Magyarország és Jugoszlávia között a rendes kereskedelmi összeköttetés.

— (A Magyar Polgári Párt) nagyválasztmányának hétfőn este tartott értekezletén megjelent a párt vezetője, Heinrich Ferenc kereskedelemügyi miniszter. A minisztert Tolnay Kornél nyugalmazott államtitkár meleg szavakban üdvözölte. Heinrich Ferenc válaszában ismertette az okokat, a melyek a minisztériumba való belépését kötelességévé tette. Kifejtette, hogy a jelen pillanatban legfontosabb feladatnak a termelőmunka fölvetését tartja, mert e nélkül az ország regenerálódása el nem képzelhető. Szükségesnek tartja, hogy a magyar társadalom egyfelől a leghatásosabban szembe szálljon minden fajta bolsevista törekvésekkel, egyúttal azonban a komoly szociáldemokrata munkássággal való megértést és egyetértést töltelhetlen mindig elő fogja mozdítani és szembe fog szállani az osztály és felekezeti gyűlölség jelszavait hirdető felelőtlen elemekkel. A nagy tetszéssel fogadott megnyilatkozás után Grát Gusztáv biztosította a minisztert a párt változatlan ragaszkodásáról és bizalmáról. Ezután a nagyválasztmány elhatározta, hogy a legsürgősebben hozzájárul a szervezkedési munkálatok folytatásához.

— (A budapesti tudományegyetem új rektora.) A budapesti tudományegyetem tanácsa legutóbbi ülésén Ballagi Aladár dr.-t választotta meg az 1919—20. tanév rektorává.

— (A külügyminiszter fogadónapja.) Lovász Márton külügyminiszter tekintettel nagymérvű elfoglaltságára, látogatókat csak hetenként egyszer, szerdán délután 5 óra után fogad.

— (Megnyílnak a színházak.) A budapesti színházak, variéték, orfeumok és kabarék igazgatói elhatározták, hogy ennek a hónapnak a végén, a jövő szombaton, megkezdik az új szezont. Az előkészületek már folynak, és hétfőn megkezdik a színpadi próbákat is.

— (Felhívás a menekült tanárokhöz.) A vallás- és közoktatásügyi minisztérium közepiskolai ügyosztálya felhívja az állami, községi és felekezeti fiú- és leányközepiskolák menekült igazgatóit és tanárait, a kik elhelyezést nem nyertek, hogy nyilvántartási lapjaik átvétele és kitöltése végett személyesen vagy megbízottjuk útján a nevezett ügyosztály iktató hivatalában (Hoid-utca 16. II. 35. a hivatalos órák alatt haladéktalanul jelentkezzenek. Ugyanígy jelentkezzenek az elhelyezésre igényt tartó okleveles (pedagógiai vizsgálatot tett) tanárijelöltek is.

— (A román termés.) Lyoni szikratávirat jelenti, hogy a román termés eredménye, annak ellenére, hogy a termőföldnek csak hatvan százalékát vetették be, 145.000 vagonra becsülhető. Ebből 50.000 vagon kivitelre vár. A felelte jó becsarabiai termést ennél a becslésnél nem vették számításba.

— (Beiratás a színészegyesület iskolájába.) Az Országos Színészegyesület színésziskolájában (V. Lipót-körút 1.) augusztus 29-én délelőtt 9 órakor kezdődik a beiratás.

— (Felhívás a megszállott területekről kiutasított tanárokhöz.) A vallás- és közoktatásügyi minisztérium felhívja a megszállott területekről kiutasított leány- és fiú közepiskolai igazgatókat és tanárokat, hogy iparkodjanak az ország meg nem szállott területén. Budapest lehető étkerülésével, egyelőre oly közepiskola székhelyén elhelyezkedni, a mely jelenlegi körülményeknek legjobban megfelel. E végből haladéktalanul jelentkezzenek szolgáltatásra az illető közepiskola igazgatójánál, a ki foglalkoztatásukról gondoskodni fog s erről a minisztériumnak jelentést tesz, hogy alkalmas időben végleges elhelyezést nyerjenek.

— (A Széchényi-gyógyfürdőben) ma újból a márciusban érvényben volt fürdőórák léptek életbe.

— (Ki tud róia?) Földi János orosz tozsából hazutért katona eltűnt feleségét keresi. Értesítést Polány Mártonné címén (IX. Mátyás-utca 8. I. em. 14.) kér. — Lacza József 12 éves tanuló egy hete szüleinek erzsébeti lakásáról (Peterdy-u. 5.) lakásáról eltűnt. Róssz katonanadrágot, rózsaszín inget és kék katonasapkát viselt. Nyomravezető jutalomban részesül.

— (Házasság.) Pataky Alajos miniszternek segédhivatali igazgató leányával, Mancikóval, krisztinavárosi r. kat. plébánia templomban E. Gyula földművelésügyi miniszteri erdőmérnökkel augusztus 23-án házasságot kötött.

— (Régi élet a vidéken.) A közigazgatási

tóságok és a gyorsan felállított karhatalmak erői fellépése folytán az országban mindenütt visszatért régi élet nyugalmas képe. A kommunista vezetők már mindenütt ártalmatlanná tették és teljes mértékben biztosították a lakosság élet- és vagyonbiztonságát. Mai jelentéseink szerint Esztergomban és környékén teljes rend és nyugalom van. Kiskunhalasban még naponta szállítják be az elfogott kommunistákat. A rendőrség erőlyesen nyomozza a bujkáló bűnösöket, Komáromból Sárdról és Kecskemétről nem kezeit semmi hírváró hír. A gyékényesi határrendésztől hétfőn tegnap a szerbek erős készülékkel a határ felől érkeztek. A letűnt rendszer voltalmánál a legújabb fordulásban hogy az ország minden irányában hiányzik a községi rend és a szükséges felvilágosításokat megkapni. Szent István napján a hívek nagy örvényben részesültek Pálháza Oltványi megyés főpökött. Veszprémben és Balassagyarmaton nincs semmi különös ujság. Csurgón a kommunisták letartóztatása még mindig folyik. E a város és a járás területéről mintegy 80 ember letartóztatásban, de még mindig hoznak be exkommunistákat. A cséplés igen nehezen megy, kevés a benzin. A városban a régi élet képe sen visszatért, rend és nyugalom van. Szent István napját szokottanul nagy fényvel ünnepelték. Közel 10.000 főnyi közönség vett részt az ünnepségen. Az élelmiszeri viszonyok a csurgói járási területen roszak, mert a letűnt rendszerből kifosztotta a vidéket. Szekszárdon és Győrött az utóbbi kommunisták letartóztatása teljes mértékben folyik. Sopronban a kommunisták letörése befejeződött, a közbiztonság kifogástalan. Az aratócséplési munkálatok rendben folynak. A városi lakosság, még a született németajkúak is, teljesen az Ausztriához való csatlakozásnak vannak, bár az osztrák agitátorok minden követnek, hogy a németekkel Magyarország elhagyják Ausztriához csatlakozni, az osztrák állami szes elértékellenedést fehérpénzüket becsérélt bankjegyekre. Királyhidán teljes rend van. A város igen erős, úgy hogy Ausztriából senki sem nélkül nem bocsátanak át a határon, és utlevél nélkül senki Ausztriába nem utazhat. Az ország városából érkező hírek is mindenben megerősítik a fentiekben.

— (Földhívás.) Fiam, 1919. évi augusztus 16-án délután fél 4 órakor a margitszigeti strandon fürdőnk, mikor menyasszonya öccsét, ki fuldokolt menteni akarta, vízbe fult. Aki holttestét látta vagy megtalálta és engem azonnal értesít, 1000 rona jutalomban részesül. Fiam 25 éves volt, em. magas, sovány, szélesvállu, erős csontozat. Vízbeulásánál egy háromszög alakú fehér nadragot viselt, közepén egy négy ujj széles csikkal. Ruzsicska Ede sütőmester. (VI. Szilárd-utca 16.)

— (Gyászrovat.) Özvegy Török Józsefné nap 21-én 87-ik évében meghalt. Temetése el 23-án délután fél 5 órakor lesz a gyászszobából, Damjanich-u. 24. A gyászmise hétfőn 10 órakor a Regnum-Marienamban.

— (Halálos fürdés.) Hradzsky Géza 19 éves fényképész tegnap délután a Szunyogszigetén a vízben fürdött. Fürdés közben óvatlanul orrára került, amely oly szerencsétlenül sodorla el, még mielőtt társai segítségére siethettek volna, pere alatt a vízbe fult s holttestét sem sikerült megtalálni. A ki ráakadna a holttestére, értesítse az apját, Hradzsky Sándort Kispesti Bányor utcán szám alatt. A vízbe fult fényképész közepes barna fiatalember volt, vöröscsíkos felső alsó nadrágot viselt. Különösebb ismertetőjele elöl egy plémes szemüveg volt.

— (A lakásügyek miniszteri biztosai.) A lakásügyek minisztertanács Borsos Endre dr., az igazságügyi minisztériumban alkalmazott budapesti törvényésztől a 4040—1919. M. E. számú rendeletben szabott hatáskörrel lakásügyi miniszteri biztossá nevezte ki.

Felelős szerkesztő: Szóts Pál.